

Informasjon om smittsom hjernehinnebetennelse

Hva er smittsom hjernehinnebetennelse (meningokokksykdom)?

Sykdommen skyldes meningokokkbakterier og smitter via spytt. De vanligste sykdomsfremkallende meningokokkbakteriene kalles A, C, W, Y og B. Friske personer kan ha meningokokker i halsen uten å bli syke, men de kan smitte andre. Hos enkelte smittede kan bakteriene finne veien til hinnen rundt hjernen og gi hjernehinnebetennelse. Andre ganger kan bakteriene formere seg i blodet (blodforgiftning) og skade viktige organer. Sykdommen utvikler seg ofte raskt, og rundt 10 % av de som får sykdommen dør.

Hvorfor er ungdom spesielt utsatt?

Friske ungdommer har oftere meningokokker i halsen enn andre. I tillegg deltar de i aktiviteter som øker risikoen for smitte og for å bli alvorlig syk, for eksempel tett samvær med andre ungdommer over flere dager, festing, høyt alkoholforbruk, deling av flasker og sigaretter, aktiv eller passiv røyking og lite søvn. I Norge gjelder dette spesielt russefeiring, men kan også være aktuelt ved festivaler, idrettssamlinger, ungdomsleir o.l.

ILLUSTRASJONSFOTO: COLOURBOX

Hvordan kan man beskytte seg?

Risikoen for å utvikle meningokokksykdom er lavere hvis du ikke deler flasker og glass med andre, får nok søvn, har et lavt alkoholforbruk og unngår røyking. Siden sykdommen utvikler seg raskt er det svært viktig å komme tidlig til sykehus. Fyllesyke, utmattelse og meningokokksykdom kan likne på hverandre. Pass på hverandre og ta kontakt med helsepersonell dersom du tror noen av vennene dine kan være syke, særlig hvis de har nedsatt bevissthet.

Det er også mulig å vaksinere seg mot meningokokksykdom. Folkehelseinstituttet anbefaler at ungdom i alderen 16–19 år som deltar i aktiviteter som beskrevet ovenfor vaksinerer seg mot meningokokksykdom. Anbefalingen gjelder også yngre og eldre ungdommer.

Det fins to ulike typer vaksiner. Kombinasjonsvaksine mot meningokokk gruppe A, C, W og Y (Menveo eller Nimenrix) beskytter mot alle disse fire gruppene av meningokokkbakterier. Meningokokk-typene C og Y har stått for de fleste tilfellene av meningokokksykdom i denne aldersgruppen de senere årene. Kombinasjonsvaksine mot gruppe A, C, W og Y vil gi bredest dekning i denne aldersgruppen. Derfor er det denne vaksinetypen som primært anbefales.

Vaksine mot meningokokk gruppe B (Bexsero eller Trumenba) er også tilgjengelig. Hvis man ønsker beskyttelse mot alle gruppene av meningokokkbakterien som sirkulerer i Norge må man vaksinere seg med denne vaksinetypen i tillegg. Det har ikke vært tilfeller forårsaket av meningokokk gruppe B hos 16–19 åringer de siste fem årene.

Når bør eventuell vaksine tas?

Vaksinasjon mot meningokokk A, C, W og Y består av en dose. Vaksinasjon mot meningokokk B består av to doser med minst 2 eller 6 måneders mellomrom avhengig av vaksinepreparat. Ungdom som vil vaksinere seg før russefeiring bør vaksinere seg i god tid før feiringen begynner. Etter gjennomført vaksinasjon tar det omtrent to uker før vaksinen gir beskyttelse. Beskyttelsen varer i ca. 5 år (ca. 10 år for Nimenrix), slik at vaksinasjon tidlig i videregående skole vil gi beskyttelse i russetiden og ved reiser senere i ungdomstiden. Som ved annen vaksinasjon kan disse gi kortvarige bivirkninger hos noen. De vanligste bivirkningene er rødhet og ømhet på stikkstedet og uvelfølelse med hodepine eller kvalme.

Hva koster vaksinene?

Noen kommuner og fylker tilbyr gratis vaksinasjon av ungdomsgrupper. For øvrig må vaksinen, på lik linje med andre vaksiner som ikke tilbys i barnevaksinasjonsprogrammet, betales av den enkelte. Vaksinen kan settes hos fastlege, skolehelsetjeste eller på vaksinasjonsklinikk. Her vil du også få vite hva vaksinen koster.

Tid og sted for vaksinerings: